

داخشنامه فلسطین

گردآورنده، مؤلف و سرپرست علمی:

مجید صفاتاج

جلد اول

(آ - الف)

انتشارات آفاق روشن بیداری

۱۳۹۵

شماره کتابشناسی ملی	۴۴۸۸۹۳۷:
عنوان و نام پدیدآور	دانشنامه فلسطین / مولف مجید صفاتاج
مشخصات نشر	تهران: آفاق روشن بیداری، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	۸ج: مصور، نقشه، جدول.
فروست	انتشارات آفاق روشن بیداری؛ شماره نشر ۱۸؛ شماره نشر ۱۹؛ شماره نشر ۲۰؛ شماره نشر ۲۱؛ شماره نشر ۲۲، شماره نشر ۲۳، شماره نشر ۲۴، شماره نشر ۲۵.
یادداشت	فهرست نویسی بر اساس جلد دوم، ۱۳۹۵.
یادداشت	چاپ قبلی: دفتر نشر فرهنگ اسلامی و ارو، ۱۳۸۰-۱۳۸۷.
یادداشت	کتابنامه.
مندرجات	ج. ۱. آ- الف
موضوع	فلسطین -- دایره المعارف ها
موضوع	Palestine - Encyclopedias
رده بندی دیویی	۹۵۶/۹۴۰۳:
رده بندی کنگره	ADS/۱۰۲/ص ۲۵۷/۱۳۹۰ ی
سرشناسه	صفاتاج، مجید، ۱۳۴۰-
وضعیت فهرست نویسی	فیا:

سابک جلد اول: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۰۲-۰۰۰-۵
بک دوره: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۰۲-۰۸-۱

دانشنامه فلسطین (جلد اول)

مؤلف: مجید صفاتاج

ناشر: آفاق روشن بیداری

نوبت چاپ: اول تابستان ۱۳۹۵، شماره نشر: ۱۸

مدیر اجرایی: تر گس

مدیر تولید: کسری شریفی

حروف نگاری و صفحه آرا: دفتر نشر فرهنگ اسلامی

طراحی جلد: سید ایمان نوری نجفی

لیتوگرافی: نویس، چاپ: عترت، صحافی: تندیس

شمارگان: ۱۲۰۰ نسخه

قیمت دوره هشت جلدی: ۴۹۰۰۰۰ تومان، قیمت جلد اول: ۶۰۰۰۰ تومان

همه حقوق این اثر محفوظ است. هرگونه نسخه برداری، اعم از زیراکس و بازنویسی، ذخیره کامپیوتری، اقتباس کلی و جزئی (به جز اقتباس جزئی در نقد و بررسی و اقتباس در گیومه در مستند نویسی، و مانند آنها) بدون مجوز کتبی از ناشر ممنوع و از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است.

آدرس: تهران، خیابان سیلان شمالی، خیابان شهید محسن آزادی، کوچه شهید خالقی، بن بست شیخ حسینی، پلاک ۱۰

تلفن: ۰۹۳۳۷۷۵۰۱۹۳-۸۸۳۱۳۸۹۸

مقدمه

بسم الله الرحمن الرحيم

و قضينا الى بنى اسرائيل فى الكتاب لتفدن فى الارض مرتين و لتعلن علوا كبيرا فاذا جاء وعد اوليها بعثنا عليكم عبادا لنا اولى باس من ابيد فحاسوا خلال الديار وكان وعدا مفعولا ثم ردنا لكم الكرة عليهم و امددناكم باموال و بنين و جعلناكم اكثر نفا را ان احسبتم لانفسكم و ان اساتم فلها فاذا جاء وعد الاخرة ليسوا وجوهكم وليدخلوا المسجد كما دخلوه اول مرة و اخبروا ما علوا تتبيرا^(۱)

چنان چه در بستر تاریخ، کاسه برای یافتن مصداق و تعینی برای واژه‌های ظالم و مظلوم انجام گیرد، چه بسا بنی‌بشر ذی‌وجدانی را نیاییم که در کنار واژه صهیونیسم و فلسطین، مکث و تأمل نکنند. چه قلم‌ها که طی نیم‌قرن، مظلومیت فلسطین و فلسطینی‌ها را نشان دادند و جرائم و جنایات رژیم اشغالگر قدس را بر ملتى ستمدیده و بی‌پناه ثبت کرد. بدون شک، واژه فلسطین در عصر حاضر، مترادف با جهاد و عزت و شرافت مردم قهرمان و سربلندی است که با رشادت تمام از سرزمین و هویت و کرامت خویش، مظلومانه دفاع کرده و در برابر بزرگترین ماشین جنگی و فاشیستی صهیونیسم، که طی قرن اخیر یکی از پدیده‌های زشت نژادپرستی را در صحنه بین‌المللی به نمایش گذاشته، مقاومت و ایستادگی کرده‌اند. روز بروز وجودان هیچ انسان آگاهی پوشیده نیست که این مقاومت و دفاع مقدس و عزیز، چه بهای سنگینی را پرداخت کرده است. کشتار بی‌رحمانه زن و مرد و کودک بی‌گناه، آوارگی و کوچ اجباری دسته‌جمعی فلسطینیان از منازل و زادگاه خود، نابودی سرزمین آنان و سعی در امحای هویت فلسطینی، از جمله کارهای اولیه این رژیم جنایتکار، نژادپرست بوده است. تحمیل جنگ‌های خونین و کشتار و خرابی‌های فراوان ناشی از آن و توسعه و تجاوز و اشغال، از رویکردهای ثابت این رژیم در نیم‌قرن اخیر است.

اگر ما حاصل دعوت همه انبیای الهی و دین بشریت را بسنا به فرموده قرآن - اسلام بدانیم،^(۲) سایه شوم قوم بنی‌اسرائیل را بر سر بشریت در طول تاریخ می‌نگریم و مگر نه چنین است که انبیا عظام علیهم صلوات‌الله در مسیر رسالت و هدایتشان با دسایس و شیطنت این قوم مواجه بودند؟ و یا حتی مگر خاتم‌المرسلین صلوات‌الله علیه و آله از توطئه‌های پی در پی این جبهه رذیله شیطانی در امان ماندند؟

این قوم، از روزی که بر چند پیامبر بزرگ الهی خویش شوریدند و از اطاعت خداوند متعال رویگردان شدند و به مرام و مسلک گوساله‌پرستی روی آوردند، همواره به عنوان یک قوم شرور، برای پیامبران و ادیان آسمانی مشکل‌ساز بوده و شرارت را تا به آنجا پیش بردند که به کشتندگان پیامبران معروف شدند. اگر به توطئه‌های این قوم شرور علیه وجود مقدس پیامبر اکرم حضرت محمد مصطفی (ص) واقف شویم، پی خواهیم برد که عمق

حقد و کینه و حسد آنان به چه میزانی بود؛ تا جایی که قرآن کریم در آیات فوق بالحن عتاب آلود و شدیدی از این قوم یاد می‌کند.

امروزه نیز صهیونیست‌های غاصب و شرور - که با قتل عام مردان و زنان و خردسالان بی‌پناه و مظلوم فلسطینی و لبنانی در "کفر قاسم" و "دیر یاسین" و "بیت یاحون"، "جنوب لبنان" و "صبرا و شتیلا" ظهور نامشروع و غاصب خویش را بر سرزمین مقدس اسلامی فلسطین به ثبت رساندند - با این هدف در این سرزمین جایگزین شدند که بلاد غنی و ثروتمند اسلامی را تحت سیطره خویش درآورند. اگر پیر استعمار انگلیس و شیطان بزرگ آمریکای جهانخواار این موجودیت نامشروع را در این سرزمین به وجود آوردند، در همین راستا بوده است. اگر حمایت‌ها و کمک‌های مادی، تسلیحاتی، سیاسی، تبلیغاتی و... آمریکا و انگلیس و برخی کشورها و دولت‌های سلطه‌گر غربی از این رژیم نامشروع از زمان پیدایش و شکل‌گیری تا ادامه حیات و بقا دولت اسرائیل نبود، شاید اصلاً این نطفه نامشروع در خاورمیانه اسلامی شکل نمی‌گرفت. هم‌اکنون نیز بدون حمایت آنها این رژیم جعلی و اشغالگر خیلی سریع سقوط خواهد کرد و از نقشه جغرافیایی محو خواهد شد. چه آرژانتین، بدهبختی‌ها، اسارت‌ها، شکنجه‌ها و کشتارهای بی‌رحمانه‌ای که استکبار جهانی برای تعمیم چنین تجارز و استعمار نامشروع و نیز تحقق هویت پدیده صهیونیسم غاصب، برگرفته مردم مسلمان منطقه، به ویژه فلسطین، لبنان، ترمان، تحمیل کرد.

هنگامی که «تئودور ابرت» بنیانگذار جنبش صهیونیسم در سال ۱۸۹۵ میلادی کتاب خود را تحت عنوان «دولت یهود» منتشر کرد، دو سال بعد (۱۸۹۷) در کنگره بال سوئیس تشکیل دولت اسرائیل را در سرزمین فلسطین وعده داد کمتر کسی تصور می‌کرد که این وعده پس از گذشت پنجاه سال عملی شود. هر تزل در ضمن مباحثی که در کنگره بال داشت به طور عریح و روشن از تشکیل «دولت یهودی» یا «وطن ملی یهود» در فلسطین حمایت کرد. بعد از کنگره نیز در روزنامه «دی ولت» (Diewelt) در سوم سپتامبر ۱۸۹۷ در وین چنین نوشت:

«اگر بنا باشد نتایج کنگره بال را خلاصه کنم، از این قرن است که در بال من دولت یهود را پایه‌گذاری کردم. اگر آن را امروز اظهار می‌کنم، دنیایی را به خنده درآورده‌ام و پنج سال دیگر شاید، اما در پنجاه سال دیگر تمام جهانیان آن را خواهند دید. دولت یهود اکنون به طور اساسی تشکیل شده است، زیرا ایجاد یک دولت منوط به اراده یک ملت است»^(۱).

بدین ترتیب، نخستین خطوط، طرح‌ها و برنامه‌های سازمان یافته برای تشکیل دولتی صهیونیستی در فلسطین و ایجاد بدترین سلطه استعمارگری در تاریخ نوین را کسانی در اروپا تدوین کردند که اصلاً فلسطین را ندیده و به آن پا نگذاشته بودند. از این زمان به بعد تلاش سازمان یافته جنبش صهیونیسم - به عنوان جنبشی سیاسی که هدف آن تبدیل «دین یهود» به «ملت یهود» و سرانجام تشکیل «دولت یهود» است - آغاز شد تا تمامی یهودیان

۱. الهی، حسین: مسئله فلسطین، انتشارات عطایی، تهران ۱۳۴۸، ص ۳۸ (به نقل از: لونی، حبیب: تبارخ یهود، کتابفروشی

جهان را در یک وطن ملی خاص (فلسطین) گرد هم آورد. بر این اساس برنامه عمومی استعماری صهیونیستی در فلسطین از چهار بخش عمده ذیل^(۱) تشکیل شد:

۱- سازماندهی جنبش صهیونیسم جهانی.

۲- برنامه ریزی برای استعمار صهیونیستی در فلسطین.

۳- سرمایه گذاری و نظارت بر آن.

۴- برقراری ارتباط و گفتگوهای سیاسی به منظور تأمین پشتیبانی سیاسی جهانی و تحقق این هدف‌ها. این برنامه عمومی که بعدها به برنامه «بال» معروف شد برای رسیدن به اهداف جنبش صهیونیسم، چهار

روش ذیل را در نظر قرار داد.

۱. آماده کردن اوضاع و شرایط و نیز لوازم مناسب برای اسکان کشاورزان، کارگران و صنعتگران یهودی

در سرزمین فلسطین.

۲. سازماندهی یهودیان جهان از طریق هیأت‌های منطقه‌ای و جهانی، هماهنگ با قوانین حاکم بر

کشورهای گوناگون.

۳. تحریک و تقویت حس ملی‌گرایی یهودیان و تلاش برای سازماندهی آنها.

۴. آماده کردن ویژگی‌ها برای سبب موافقت دولت‌ها با هدف‌های صهیونیسم^(۲).

جنبش صهیونیسم، سپس روند سیاسی درازمدتی را - که تأییدکننده اندیشه وطن ملی یهود باشد - به دنبال تلاش سازمان‌یافته خویش آغاز کرد. تا زمان آغاز جنگ جهانی اول نتوانست در هیچ عرصه‌ای از

برنامه‌های تدوین یافته استعماری کنگره «بال» نتایج کسب کند. زیرا اغلب یهودیان با این فراخوانی مخالف بودند و دولت عثمانی نیز علی‌رغم اینکه چشمان خویش را در برابر انتقال پنهانی یهودیان اروپا به فلسطین

بست از پذیرش پیشنهاد هرتزل مبتنی بر فروش فلسطین به صهیونیست‌ها امتناع ورزید.

اما با شروع جنگ جهانی اول جنبش صهیونیسم که مصالح و منافع استعمار انگلیس را می‌شناخت درک

کرد که استعمار انگلیس، تنها نیروی آماده و تکیه‌گاه مطمئن برای صهیونیسم برای تشکیل وطن ملی یهود در

فلسطین می‌باشد. لذا به سوی انگلیس روی آورد و پیوسته به دولت آن امید می‌داد که یهودیان در فلسطین

بخش جدایی‌ناپذیر امپراطوری انگلیس خواهند بود. سرانجام دولت انگلیس تسلیم خواسته‌های جنبش

صهیونیسم شد و در سال ۱۹۱۷ اعلامیه معروف «بالفور» را در حمایت از یهودیان و تشکیل وطن ملی یهود در

فلسطین صادر کرد.

پس از صدور اعلامیه بالفور، تلاش صهیونیسم به شکل جدی‌تری دنبال شد تا اینکه براساس اسناد

قیمومیت انگلیس بر فلسطین که در تاریخ ۲۲ ژوئیه ۱۹۲۲ تصویب شد انگلیس موظف شد مقدمات و

زمینه‌های تشکیل «وطن ملی یهود» و انتقال یهودیان به فلسطین و نیز رسمیت دادن به زبان عبری را فراهم کند.

۱. نشریه خبری وفا، ارگان سفارت فلسطین در تهران، شماره ۱۲۶۵.

۲. الموسوعة الفلسطينية، «بازل»، جلد اول، ۱۹۸۴، ص ۳۴۵.

در این راستا کمیسر عالی انگلستان در فلسطین که فردی یهودی به نام «هربرت ساموئل» بود یک شورای قانونگذاری برای صهیونیست‌ها به وجود آورد که از سال ۱۹۲۹ به بعد با نام «آژانس یهود» (بنگاه هماهنگی مسائل یهود) خوانده شد و برنامه کاری آن عبارت بود از:

۱- انتقال یهودیان به فلسطین.

۲- تأمین نیازمندی‌های یهودیان.

۳- توسعه فرهنگ یهود.

۴- خرید سهام یهود و استفاده از کارگران یهودی.

در سایه دولت قیمومت انگلیس که امضای «جامعه ملل» را نیز در پای داشت، جنبش صهیونیسم روند ایجاد اسرائیل را همساز با نقشه فراگیر و بررسی شده خود شروع کرد. لذا برای اینکه یهودیان بیشتری در فلسطین ساکن باشند تا اندیشه نظری «وطن ملی یهود» و برپایی عملی رژیم صهیونیستی توجیه‌پذیر و عملی باشد با هماهنگی استعمار انگلیس، اقدام به انتقال غیرقانونی یهودیان به فلسطین کرد. «در حالی که شمار مهاجران به ی.ر. طول ۲۵ سال پیش از حکومت قیمومت انگلیس بر فلسطین، از ۲۵ هزار یهودی بیشتر نبود، تنها در چهار سال اخیر، قیمومت، بیش از ۱۶ هزار یهودی به کمک آژانس وارد فلسطین شدند. این عده ده سال پس از قیمومیت به ۱۰۰ هزار تن و ۱۷ سال بعد به ۲۵۰ هزار تن رسید.

استعمار انگلیس در ی.ر. نالی وارد فلسطین شد که تنها ۵۶ هزار یهودی در آن سرزمین به سر می‌بردند. اما پس از ترک فلسطین، ۷۰۰ هزار یهودی را پشت سر خود گذاشت، یعنی شمار یهودیان در خلال سلطه انگلیسی‌ها ۱۲ برابر شد^(۱).

جنبش صهیونیسم پس از انتقال یهودیان به فلسطین به منظور اسکان آنان در این سرزمین با کمک انگلیس سیاست تهدید و فشار بر فلسطینیان را به اجرا گذاشت، اما به رغم این تلاش‌ها «پیشرفت مالکیت یهودیان افزایش نیافت مگر به میزان ۳/۵ درصد، به طوری که در سال ۱۹۴۸ یهودیان تنها ۶ درصد از مجموع زمین‌های فلسطین را مالک بودند»^(۲).

پس از شکست صهیونیست‌ها در تملک بیشتر زمین‌های فلسطینیان، آنان فشارهای زیادی را بر انگلیس و آمریکا برای تقسیم فلسطین و تشکیل وطن ملی یهود وارد کردند. در پی این فشارها، سازمان ملل متحد، تحت نفوذ این قدرت استعماری، در ۲۹ نوامبر ۱۹۴۷، قطعنامه «تقسیم فلسطین» را صادر کرد و بدین ترتیب تدارک بخش پایانی و جنایت سازمان یافته صهیونیسم آغاز شد. این قطعنامه طبق توافق کامل میان انگلیس و صهیونیسم تدوین شد. در پی صدور این قطعنامه نیروهای انگلیس در مناطق عربی باقی ماندند، اما از مناطق یهودی‌نشین خارج شدند تا صهیونیست‌ها بتوانند بر بیشترین مقدار زمین‌های فلسطین چیره شوند. ابزارهای عمده صهیونیست‌ها برای تسلط بیشتر بر زمین‌های فلسطین، خشونت و عملیات تروریستی مسلحانه و کشتار

۱. صفاتاج، مجید: ماجرای فلسطین و اسرائیل، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، تهران ۱۳۸۰، ص ۷۰.

۲. پیشین.

فلسطینیان بود. بدینسان فلسطین شاهد کشتارهای هولناکی شد که صهیونیست‌ها به قصد وادار کردن فلسطینیان برای گریختن به کشورهای همسایه انجام می‌دادند.

سرانجام «در ۱۵ می ۱۹۴۸، در پی اعلام خاتمه دوران قیمومت انگلیس بر فلسطین، دیوید بن گورین در حالی که هنوز مسئله فلسطین در سازمان ملل متحد مطالعه و بررسی نشده بود اعلامیه استقلال را خواند و تشکیل دولت اسرائیل را برای اولین بار در تل‌آویو اعلام کرد^(۱)». بدین ترتیب صهیونیست‌ها پس از تلاش فراوان سازمان یافته و تبانی با استعمار غرب توانستند تشکیل دولت یهود را بر روی سرزمین یک ملت و تمدن دیگر جامه عمل ببوشانند و با آواره کردن ملت فلسطین از سرزمین آبا و اجدادی خود، موجودیتی کاملاً بیگانه از فرهنگ منطقه، همراه با خصومتی وصف‌ناپذیر درباره‌ی کل منطقه خاورمیانه به وجود آورند. استعمار جهانی نیز بر روی این جنایت صحنه گذاشت و در می ۱۹۴۹ رژیم اسرائیل به عضویت سازمان ملل متحد پذیرفته شد و فلسطین مرحله‌ی نرینی از تراژدی اندوهگین و مبارزه خود را آغاز کرد.

پیش از نیم قرن از جو ترور و ارباب و وحشت و کشتار مردم بی‌گناه به وسیله بمب‌های خوشه‌ای و توپ‌های سنگین و شلیک داکت و موشک‌ها می‌گذرد. در داخل سرزمین‌های اشغالی فلسطین و جنوب لبنان، صدها زن و کودک و پیر توان به شهادت می‌رسند؛ و به راستی چه مظلوم است فلسطین و فلسطینی و لبنانی و مقاومت آنها در برابر رژیم صهیونیستی؛ لیکن متأسفانه وجه کم‌رنگ و محدود نقل حوادث، خواسته یا ناخواسته، بر نقش اساسی و حیاتی تاریخ، که همانا تعیین واقعیت‌های انکارناپذیر جوامع بشری و نیز تعیین تئوری و استراتژی حرکت آینده انسان، است^(۲)، غالب شده است. همین امر می‌رود تا با توطئه و نیرنگی از خود ساخته، به تدریج، زمینه‌های فراموشی تاریخی و دشمنی قوم یهود و صهیونیست را نسبت به امت اسلام فراهم کند.

هرچند جنبش صهیونیسم با نگاهی سیاسی، تلاش سازمان یافته خود را شروع کرد و رهبران آن دیدگاه‌های مذهبی نداشتند، اما پس از تشکیل اسرائیل، احکام‌ها بدین گرفتند و با رونق هرچه بیشتر مداین مذهبی کلبه‌های دینی یهود، گروه عظیمی شدند که نظرات دینی خود را بر دولت تحمیل کردند. آنها اعتقاد دارند که فلسطین میراث پدری آنهاست و این سرزمین را باید از لوٹ و غارت مسلمانان پاک کنند. شعار آنها «همه سرزمین من از نیل تا فرات» است. در این قوم آموزش‌های خرافات‌گونه که رنگ دینی دارند، به فعالیت‌های آزادی‌بخش تبدیل شده است. آنها خود را بهترین قوم بر روی سیاره زمین می‌دانند و معتقدند که بهترین و برترین قومی هستند که خداوند آفریده است. سرزمینی که در کتاب‌های مذهبی آنان وعده داده شده از رود نیل در مصر تا رود فرات در عراق را شامل می‌شود. اسرائیلیان، تصرف سرزمین‌های بیشتر واقع بین نیل تا فرات را قدم اول برای ظهور منجی موعود خود - که در کتاب‌های دینی به آنها وعده داده شد - می‌دانند. به

۱. صفاتاج، مجید، همان، ص ۷۴.

۲. نگاه کنید به: رادمنش، عزت‌الله، فلسفه تاریخ از دیدگاه قرآن و متفکرین، فصلنامه مطالعات تاریخی، سال اول، شماره

اعتقاد آنها با تشکیل دولت اسرائیل در سرزمین فلسطین یکی از علامت‌های ظهور منجی آنها به وقوع پیوسته است. بدین لحاظ با نگاهی که صهیونیست‌ها دارند ظلم به فلسطینیان و کشتار و آواره کردن آنها و حتی دیگر مسلمانان و ملت‌های منطقه، عملی مقدس محسوب می‌شود. آنها حتی برای برقراری صلح در منطقه نیز معتقدند که به دیگر کشورها باید تجاوز کرد.

شاید باور این واقعیت برای هر انسان ذی شعوری ابتدا کمی مشکل به نظر برسد، اما با تعمق در آثار و متون تاریخی، ادبی، فرهنگی و سیاسی صهیونیست‌ها و نیز مطالعه تاریخ فلسطین و چگونگی و روند اشغال این سرزمین توسط صهیونیست‌ها دیدگاه خوانندگان عزیز به این باور و اعتقاد بیشتر نزدیک می‌شود.

ظهور انقلاب اسلامی ایران به رهبری امام خمینی «ره»، که منادی بزرگ آزادی فلسطین و قدس شریف از چنگال صهیونیست‌های اشغالگر بود، روح و امید تازه‌ای در کالبد بی‌رمق فلسطین دمید؛ به گونه‌ای که امروز غیورمردان باصلابتی از دیار اسلامی لبنان و فلسطین، با الهام از فرامین امام خویش، به پا خاسته و با دست خالی، به جهاد بی‌امان با دشمن صهیونیستی پرداخته‌اند و او را در باتلاق عظیمی از رنج و ناتوانی گرفتار کرده‌اند که بدین شک در معاملات سیاسی - نظامی منطقه خاورمیانه تأثیر بسزایی خواهد داشت. فلسطین عزیز، علی‌رغم جناب‌های بی‌شمار و وحشتناکی که صهیونیست‌های شرور در حق آن مرتکب شده‌اند، به عنوان یک اسطوره شکرناپذیر و به عنوان سمبل مقاومت، در لابه‌لای صفحات تاریخ، جاویدان باقی مانده است؛ به گونه‌ای که امروز، از گذشته‌ها دور سرزمین اسلامی فلسطین به صاحبان اصلی آن، محور مشترک آرمان تمام مسلمانان آزاد، جهان در آمده و باعث اتحاد و همبستگی اسلامی آنان شده است.

بر همین اساس، اهمیت فهم موضوع فلسطین و صهیونیسم روشن می‌شود. اگر نگوییم که شناخت فلسطین برای جهان اسلام واجب است، اما حداقل باید اعتراف کرد که امری ضروری و حتمی است، به‌ویژه برای ایران اسلامی که با صلابت تمام، شعار جهانی آزادی قدس شریف و نابودی دشمن صهیونیستی را به عنوان یکی از ارکان استراتژی خود مطرح کرده است. امروز جمهوری اسلامی ایران از نظر سایر مردم مسلمان جهان، به صورت ام‌القرای جهان اسلام و شجره طیفه‌ها در آمده که از هر سو چشم امید جهانیان به آن دوخته شده و مستضعفین بدان دل بسته‌اند. صهیونیسم نیز با آگاهی از این موضوع به هر صورت ممکن سعی می‌کند موانعی را که در مقابل خود دارد، یکی پس از دیگری کنار بگذارد، این شعار فراگیر جهانی را به هر صورت ممکن خنثی کند.

ضرورت دیگر این شناخت بدین دلیل است که اگر بخواهیم امت اسلامی، به‌ویژه انقلاب اسلامی ایران، مورد هجوم استکبار جهانی و صهیونیسم به عنوان دشمن اسلام و انسانیت واقع نشود و آن مصائب گذشته که با توطئه و تبانی استعمار و صهیونیسم برای اسلام و مسلمانان ایجاد شد، تکرار نشود باید دشمن‌شناسی را در کنار خداشناسی به مردم تعلیم دهیم. پیامبر بزرگوار اسلام (ص) می‌فرماید:

«أَلَا وَ إِنَّ أَعْقَلَ النَّاسِ، عَبْدٌ عَرَفَ رَبَّهُ، وَ عَرَفَ عَدُوَّهُ فَعَصَاهُ...»^(۱)

۱. بدانید فرزانه‌ترین مردمان بنده‌ای است که پروردگار خود را بشناسد و فرمان او ببرد، و دشمن خود را بشناسد و

لذا تا هنگامی که مردم مسلمان جهان فاقد اطلاعات سیاسی لازم از توطئه و نیرنگ‌ها و شگردهای دشمنان باشند، نه تنها قدرت مقابله با ترفندهای استعمار و استکبار و صهیونیسم جهانی را ندارند که خطر گرفتار شدن در دام، آنان را تهدید می‌کند.

از این رو، اگر دشمن از گذرگاه توطئه صلح تحمیلی بر اعراب موفق بیرون آید - همچنان که نزدیک به نیم قرن مسلمانان مظلوم فلسطین و لبنان را گروه گروه با سببیت تمام و توحش و قساوت به مسلخ کشید و ده‌ها هزار زن و مرد پیر و جوان مسلمان را از خانه و کاشانه‌شان آواره کرد - باید شاهد مسلخ‌های جدیدی نیز در دیگر بلاد باشیم. به عبارت دیگر، صلابت انقلاب اسلامی، قوام عزت مسلمین و حیات و بقای هویت فلسطین و فلسطینی، به استمرار مقاومت و مبارزه بر ضد صهیونیسم و نیز شعار آزادی قدس بستگی دارد، کما اینکه در ایجاد وحدت بین‌المللی اسلامی تنها شعاری که می‌تواند همه فرق‌های مختلف اسلامی را به گرد خویش جمع کند شعار آزادی قدس است، با توجه به تأثیر قطعی متقابل جهان اسلام و مسئله فلسطین که تعیین سرنوشت قدس، دستور کار رویایی با صهیونیسم و جبهه کفر و شرک و الحاد را برای مسلمانان تدوین و تنظیم می‌کند. این باور و اعتقاد و نیز حساسیتی از حرمت خون شهیدان و الامقام انتفاضه فلسطین و مقاومت اسلامی لبنان و همچنین ضرورت جاودان ماندن مجاهدت‌های آن رادمردان تاریخ معاصر و روشنگری هرچه بیشتر مردم مسلمان جهان نسبت به تحلیلهای فلسطین و به‌طور کلی یافتن اهداف و انگیزه‌هایی که بعداً به آن اشاره می‌شود، ما را بر آن داشت نسبت به قضایای فلسطین، و به‌طور کلی یافتن اهداف و انگیزه‌هایی که بعداً به آن اشاره می‌شود، ما را بر آن داشت تا با تواتر بر تورات لایزال الهی و با تکیه بر روش‌های علمی و استناد به موثق‌ترین منابع و تازه‌ترین اطلاعات، به تدوین و سامان دادن دانشنامه فلسطین بپردازیم. دانشنامه فلسطین یک حرکت زیربنایی و اساسی در راستای جبران خلاء منابع و مآخذ معتبر نسبت به قضیه فلسطین برآورده‌کننده نیز زمینه‌ای برای دسترسی آحاد مردم آرمانگرا و حق‌طلب تصورمان به سر متعهد فارسی زبان، به تاریخ، تمدن، فرهنگ و مسائل سیاسی، اجتماعی و اقتصادی ملت مظلوم و سرزمین آوار شده فلسطین فراهم آورد و هر فرد انقلابی و آگاه که با وجدان بیدار خود قصد دارد سرزمین انبیای زکات الهی و مهد تمدن بشری و اولین قبله‌گاه مسلمانان (مسجدالاقصی) را بشناسد، به راحتی بتواند به اطلاعات آن دست‌رسی پیدا کند. شاید هم بنابه اصل «مقدمه الواجب کالواجب» برای ملتی که شعار محو اسرائیل، جزء جدانشدنی دین و آیین اوست، تهیه بخشی از مقدمات فریضه نابودی رژیم اشغالگر قدس، از باب همین تلقی و برداشت قلمداد شود. اما اهداف و انگیزه‌های تدوین و تنظیم دانشنامه فلسطین به‌طور مشخص عبارتند از:

- ۱- لزوم اهتمام به مسئله فلسطین به عنوان یک واجب عینی بنابر فتوای حضرت امام خمینی «ره».
- ۲- شناساندن فلسطین در ابعاد مختلف فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، تاریخی، اقتصادی، هنری و... به منظور تهیه طرح‌ها، برنامه‌ها و برآوردهای صحیح و حتی تهیه و تولید فیلم‌های مستند و متناسب.
- ۳- اشاعه فرهنگ مبارزه با رژیم اشغالگر قدس از طریق ایجاد امکان دسترسی عموم مردم به زوایای مختلف این امر مهم.
- ۴- تهیه یک کتاب مرجع و جامع که بتواند نیازمندی‌های یک تصمیم، تدبیر و یا برنامه‌های صحیح

اجرائی را برای مراجع ذی ربط در قضیه فلسطین فراهم کند.

۵- زمینه سازی برای پیگیری قضیه فلسطین در مراکز علمی و سطوح مختلف مراکز آموزشی کشور، از دبستان تا دانشگاه ها و نیز تغذیه مراکز پژوهشی و پژوهش های راهبردی، سیاسی و نظامی کشور.

۶- ایجاد زمینه کار و فعالیت برای نیروهای مختلف در مقابله با رژیم صهیونیستی و بهره گیری از جمیع امکانات هنری، فرهنگی، سیاسی و نهضتی، به منظور بالا بردن توان همه جانبه جمهوری اسلامی ایران، به عنوان هسته مرکزی و کانون جوشش مبارزه بر ضد اشغالگران قدس و حامی اصلی ملت مظلوم فلسطین، در امر تأمین، تغذیه فکری و هدایت جامعه مسلمین و حرکت های ضد صهیونیستی در جهان، و اقدام به هرچه بیشتر مردمی کردن شکل مبارزه و جهاد علیه اشغالگران قدس.

۷- کمک به راهکارهای اجرایی و عملی بیشتر تا دادن شعارهای کلی و تکراری، از طریق آمار و اطلاعات قابل دسترس به تمامی مراکز و سازمان هایی که به نحوی در رابطه با فلسطین فعالیت می کنند.

۸- ترسیم بهتر چهره فلسطین و فلسطینی، به منظور کشف نیروهای ذاتی ملت و سرزمین فلسطین و ایجاد امکان سرما گذاری بنیادی و زیربنایی درازمدت و پرهیز از برخوردهای کم رنگ و زودگذر در رویارویی با پدیده شوم - رونیسم و رژیم صهیونیستی اسرائیل.

۹- ایجاد زمینه بررسی نقاط ضعف و قوت مبارزات ملت فلسطین و کشف دسیسه ها، توطئه ها و خیانت های گذشته و حال - عیار حمایت از فلسطین و اشاعه حقایق و آگاهی های لازم به عموم مسلمانان جهان.

۱۰- کشف و مقابله با تحریف تاریخ، سراسر اطمینان و نیز همیات صهیونیستی درباره سرزمین فلسطین و افسانه هایی که تحت پوشش تاریخ، به شیوه های مختلف تبلیغاتی، سیاسی و اقتصادی، بر محافل بین المللی و حتی بر مؤسسات علمی جهانی، در شرق و غرب، تحریف شده است و همچنین فراهم کردن امکان صحیح مقابله با آنها از طریق تدوین و تألیف تاریخ واقعی فلسطین تا این حاضر.

در راستای این اهداف، مجموعه چهار جلدی عربی الموسوعة الفلسطينية (دایرة المعارف) را علی رغم نواقصی که داشت و نیز روح ناسیونالیسم عربی حاکم بر آن، بهترین وسیله و رفی ابعاد واقعیت و حقیقت فلسطین و فلسطینیان یافتیم، تا مبنایی برای تهیه و تألیف مجموعه هشت جلدی فارسی دانشنامه فلسطین باشد. اما با توجه به اینکه بیداری و هوشیاری فرهنگی و سیاسی در بسیاری از جوامع اسلامی به ویژه پس از پیروزی انقلاب اسلامی، به سطحی رسیده که آرایه ترجمه و برگردان این مجموعه بدون اشکال نبوده و چندان جامع و مانع به شمار نمی رود، حرکتی فراتر از آن شروع شد و به تهیه و تدوین اثری بدیع اقدام شد و بخش عمده الموسوعة الفلسطينية، اساس و مبنای کار دانشنامه فلسطین قرار گرفت، تا این اثر جدید، با اطلاعات غنی تر و کامل تری که دارد، حتی المقدور از آن اشکال ها و نقص ها برکنار باشد. البته اعتراف می کنیم با همه سعی و تلاش فراوانی که در امر تهیه و تنظیم دانشنامه هشت جلدی فلسطین از ابتدای انتخاب مدخل ها تا تألیف و ترجمه و تنظیم نهایی آن به عمل آمده، از نظر ماکمال مطلوب حاصل نشده است.

البته در مجلدات پنجم تا هشتم سعی شده تا ضمن توجه به اشکالات قبلی، در جهت رفع آنها کوشیده و

با استفاده از منابع مکتوب کتابخانه‌ای و نیز اطلاعات رسانه‌ای و اینترنت، مباحث و مطالب مدخل‌های جدید از غنای علمی بیشتر و اطلاعات جامع و به‌روزتری برخوردار شود.

در همین جا لازم می‌دانم که از دفتر نشر فرهنگ اسلامی و انتشارات آرون به ویژه آقای شهرام سلطانی که چاپ این دانشنامه را میسر ساختند و نیز از زحمات و تلاش‌های اساتید ارجمندی که ما را در جهت بالا بردن غنای علمی این اثر تحقیقی کمک و یاری کردند تشکر کنم. همچنین از کلیه اشخاص، مراکز اطلاع‌رسانی و پژوهشی و مؤسسه‌هایی که در تهیه و تنظیم و آماده‌سازی محتوای دانشنامه فلسطین نقش بسزایی داشتند از جمله معاونت پژوهشی خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، مؤسسه تحقیقات و پژوهش‌های سیاسی - علمی ندا، بنیاد دایرةالمعارف بزرگ اسلامی، سفارت فلسطین در تهران، معاونت آفریقایی - عربی، وزارت امور خارجه، کمیته حمایت از انقلاب اسلامی فلسطین، مرکز مطالعات فلسطین، مرکز مطالعات خاور میانه و مرکز الدراسات الاسراء بیروت و نیز دفاتر جنبش‌های حماس و جهاد اسلامی فلسطین در تهران، تقدیر و تشکر کنم.

امیدوارم، انتشار دانشنامه فلسطین سرآغازی باشد تا همه پژوهشگران و صاحب‌نظران، دست‌اندرکاران نظام آموزشی و امور فرهنگی، برای تبلیغاتی کشور، سهم و مسئولیت بزرگ خویش را ایفا کرده و با بهره‌گیری از این منبع غنی و با برنامه‌ریزی مناسب، سازماندهی یک حرکت عظیم فرهنگی و بسیج عمومی را در شناساندن چهره زشت و پلید نژادپرستان صهیونیست و تبیین مظلومیت‌ها و محرومیت‌های ملت آواره و مظلوم سرزمین اسلامی فلسطین میسر کنند. ایجاد کانون اصلی و هسته مرکزی هدایت همه فریادهای ملل مسلمان جهان در ایران اسلامی، رهایی قدس عزیز به یاری خداوند تبارک و تعالی محقق شود.

دکتر گدآورنده و سرپرست علمی

مجید صفاتاج

بهار ۱۳۹۵